

Rysslands baser vid Ishavet.

113050

Genom föregående års och nu pågående krigsutveckling har de av Ryssland behärskade delarna av Östersjöskusten inskränkts till innersta delen av Finska viken, en kuststräcka på endast omkring 150 kilometers längd, som under cirka tre månader av året spärras av is. De tidigare ryska bakslagen i Fjärran östern med Japan som stark väktare mot Stilla havet, Svarta havet, där Montreuxfördraget starkt bekräftar Rysslands möjligheter till större samtida marina förflyttningar samt till sist Östersjöns karaktär av innanhav, vars förbindelser med Nordsjön och Atlanten relativt lätt och med små medel kunna spärras, ha i förening fört med sig att Ryssland långt före det nu pågående kriget sökt bereda sig väg till Atlanten genom att bygga ut Ishavskusten.

Av AB:s sjömilitära medarbetare.

Att sedan Rysslands naturliga tyngdpunkt före och under detta världskrig mer och mer flyttats ned mot Balkanstaterna, Svarta havet och Medelhavet framgår bl. a. av den ryska huvudstadens förflyttning från Leningrad till Moskva. De ryska ekonomiska och militära åtgärderna vid Ishavskusten fingo emellertid stor militär betydelse i och med att där utbyggda hamnar och örlogsbaser alltifrån den tyska krigsöppningen mot Ryssland kunde fungera som mottagare av de viktiga amerikanska och engelska underhållskonvojerna till Ryssland, de s. k. Murmanskkonvojerna. Ett närmare studium av de ryska marina positionerna vid Ishavet torde därför kunna vara av visst intresse, särskilt som några redogörelser härom ej på länge varit synliga.

Murmanskusten är på en sträcka av omkring 350 km. isfri året om. I närheten av finsk-ryska gränsen vid den för större fartyg tillgängliga Kolabukten har örlogsbasen Poljarnoje, förr staden Alexandrovsk, anlagts. Denna torde, med tanke på dess flankerande läge, fungera som huvudbas för till Ishavet baserade ryska örlogsfartyg.

Längre in i bukten ligger hamnstaden Murmansk, vars utveckling har varit stor och snabb. Därom vittnar

ökningen av folkmängden, som från 23.000 år 1926 steg till omkring 160.000 år 1936. Hamnen är, som förut antytts, vintertid destinationsort för de engelsk-amerikanska konvojerna, som av olika orsaker framgå efter den nordligaste sjöfartsvägen. Trots intensiva flyganfall ha hamnanläggningarna kunnat bibehålla större delen av sin kapacitet.

Sommartid, när Vita havet under cirka 5 månader av året är isfritt, blir Arkangelsk den nya destinationsorten för de allierade underhållstransporterna. Den ligger i sydöstra delen av Vita havet samt är genom sitt undandragna läge helt skyddad för tyska flyganfall m. m.

Den delvis dubbelpåriga och elektrifierade Murmanskbanan förbinder sedan Murmansk med Leningrad. Östersjö-Vita havskanalen, som färdigställdes 1931-33, fullständig än mer förbindelsenätet mellan Leningrad och Ishavskusten. Kanalens dimensioner äro så tilltagna, att jagare och ubåtar kunna förflyttas mellan Kronstad och Poljarnoje, de sydliga och nordliga örlogsbaserna i detta avsnitt. Totala kanalvägen är cirka 227 km. Samanlagt finnas 19 slussar och slussystem. Den längre vägen från Kronstad till Poljarnoje genom Östersjön och Via Nordsjön och Atlanten är omkring 490 mil längre. Med hänsyn till de klimatologiska förhållandena bör kanalen kunna befaras under 4-5 månader av året.

Som chef för de i Ishavet baserade ryska sjöstridskrafterna tjänstgör viceamiral Golovko. Den ryska Ishavsflottan torde endast utgöras av lätta sjöstridskrafter som jagare, eskortfartyg, motoratorpedbåtar och ubåtar med ett större antal isbrytare av olika storleksordningar som assisterande fartyg. Om antalet jagare och ubåtar kan ingen detaljuppgift lämnas men med tanke på den ryska Östersjöflottans nuvarande och föregående numerär samt med fränräknande av offentliggjorda ryska förluster torde man kunna uppskatta antalet jagare till ca 6 och antalet ubåtar till omkring 20. Dessa ryska sjöstridskrafter utföra kontinuerliga störningsanfall mot dem inom nordnorska farvattnen framgående tyska kusttrafiken samtidigt med att de biträda vid eskortering m. m. av de inkommande och utgående allierade konvojerna.

Huruvida dessa ryska militära stödjepunkter i Ishavet avse något mera än nuvarande stöd och skydd av de pågående allierade underhållstransporterna undandrar sig för närvarande ett allsidigt bedömande. Sammanhanget mellan nu pågående ryska agnens offensiver inom olika operationsavsnitt och de förutvarande — och säkerligen ej bortglömda — ryska kraven på bl. a. öppna och fria hamnstäder inom eller i omedelbar närhet av sjöhandels pulsådor är intimt. För vad ett ryskt ytterligare framträngande i Balticum kan innebära — allmänt sett — kommer att redogöras för i en senare artikel.